

Interview met Jeroen Bos

Juni 2025

Vanuit het driejarig project 'Samen beslissen en passende zorg' zijn in februari 2024 twee LeerWerkPlaatsen (LWP's) opgericht: een bij Amsta (gerontopsychiatrie) en een bij Ons Tweede Thuis (volwassenen met een Licht Verstandelijke Beperking). Gedurende dit project houden we u op de hoogte van de voortgang van deze LeerWerkPlaatsen via de nieuwsbrief. Steeds vanuit een ander perspectief én steeds ook nodigen we u uit om te reageren op de vraag, quiz of stelling!

Deze keer komt Jeroen Bos aan het woord. Hij is docent en onderzoeker Social Work bij de HvA.

De ruimte

Ik werk aan 'Samen Beslissen' in het LWP van Ons Tweede Thuis (OTT) in Hoofddorp, waar ruim 60 bewoners met een licht verstandelijke beperking wonen. Het project breidt zich steeds verder uit binnen de organisatie, met betrokkenheid van ervaringsdeskundigen en het management.

De krachten

Het LWP-team bestaat uit professionals van OTT, een manager, een coach en mbo/hbo-studenten. Ondanks wisselingen in het team blijft de samenwerking krachtig, nieuwsgierig en avontuurlijk. Ik vervul meerdere rollen: ik richt me op de ethiek van Samen Beslissen, koppel praktijk- en literatuuronderzoek en stimuleer samenwerking met de andere LWP van Amsta in Amsterdam.

De activiteiten

Een belangrijk initiatief binnen OTT is de herziening van een tevredenheidsvragenlijst voor bewoners, die als verwarrend wordt ervaren. In het LWP bespraken we samen met tien bewoners het meetinstrument en benadrukten het belang van maatwerk. Zij gaven daarbij een mooi voorbeeld over wat zij bedoelen met maatwerk. Een bewoner die zei 'nou, kijk, die vragen over seksualiteit, hè? Dat is een van de meest gevoelige vragen. Daar moet je mij dus helemaal niks over vragen. Dat is privé en dat gaat niemand wat aan.' Terwijl een andere bewoners zegt: 'Nou, ik vind het eigenlijk wel belangrijk dat mijn persoonlijke begeleider weet hoe mijn stemming daarin is, zodat hij/zij er ook een beetje op kan anticiperen als het nodig is. Het maatwerk advies is doorgegeven aan het management.'

Daarnaast presenteer ik in mijn rol als onderzoeker, interventies uit literatuuronderzoek aan professionals en studenten om Samen Beslissen verder te ontwikkelen. Gedurende het onderzoek werd ik me er van bewust dat we best al wel bezig waren met 'Samen', maar dat 'Samen Beslissen' een onder geschoven kindje is. Een interventie rond 'Mijn Positieve Gezondheid' benadrukte juist het belang van de besluitvorming, wat opnieuw is geïntroduceerd binnen het project.

De doelen

Voor de toekomst wil ik graag de impact vergroten door meer teams te betrekken. Recent zijn ervaringsdeskundigen actief met de interventies aan de slag gegaan. Een belangrijk thema is Samen Beslissen in de palliatieve fase, waarbij op dit moment een bewoner in de palliatieve fase en diens familie worden begeleid. Een vraag die in de interventie die we nu uitproberen staat, luidt: 'Hoe denkt u over de dood?' en 'Hoe denkt uw familie over de dood?'. Toen we met de professionals daarmee gingen oefenen zeiden zij, 'Toch stel ik die vraag niet.' Die vraag is blijkbaar ingewikkeld om te stellen. Dit onderwerp blijft uitdagend, maar het gesprek erover biedt waardevolle inzichten en ruimte. En telkens jezelf afvragen wanneer laat je nou iemand die misschien moeilijk over zijn eigen leven kan besluiten, toch zelf het besluit nemen?

De normen

Bij OTT speelt Samen Beslissen een cruciale rol in het versterken van autonomie bij bewoners met een licht verstandelijke beperking. Ik benadruk het belang van gelijkwaardigheid en het vinden van de juiste balans tussen professionele begeleiding en zelfstandigheid. Ondanks hun kwetsbaarheid hebben bewoners vaak heldere en doordachte inzichten, maar de hulpverleningsrelatie maakt het soms lastig hen volledig als gelijkwaardige gesprekspartner te zien.

Het team oefent in gelijkwaardige interactie via intervisie en moreel beraad, waarbij de presentietheorie van Andries Baart een belangrijke inspiratiebron vormt (zie ook [Presentie – Andries Baart](#)). Dit helpt professionals om in gesprek aan te sluiten bij bewoners en hun naasten, wat steeds relevanter wordt nu de zorg meer in samenwerking met familie plaatsvindt. Een treffende casus over aansluiten illustreert de uitdaging: een bewoner die een operatie ontweek door een eerdere pijnlijke ervaring. Door geduld en het stellen van de juiste vragen werd dit inzicht verkregen, waardoor begeleiding effectiever werd.

Binnen OTT is het cruciaal om bewoners niet klein te houden, maar hun autonomie juist te versterken. Dit werd duidelijk in een discussie over een gezamenlijke activiteit. Toen we samen met de hele groep bewoners gingen nadenken over leuke uitjes omdat er geld over was, nodigden we ze uit op een avond bij elkaar te komen en daar samen over na te denken. Toen waren er meerdere bewoners die riepen 'Moeten we nu alweer aan het

werk? Jullie worden hiervoor betaald en waar slaat het op.' Ik vond die reacties heel grappig, maar ik zag dat professionals zich aangesproken voelden.

Leren en Ontwikkelen

Ik heb geleerd dat beslissingen nemen het hart van autonomie is. Het proces van Samen Beslissen vraagt om geduld en voortdurende ontwikkeling. Ik probeer professionals te stimuleren om nieuwsgierige vragen te stellen, met een open houding het gesprek aan te gaan en zich bewust te worden van het gezamenlijke leerproces. En ik hoop dat meer mensen 'de mens achter de verstandelijke beperking' zien en de waarde van gelijkwaardigheid ervaren, want juist dat maakt het werk zoveel mooier en vooral waardevoller.

Stelling

Een cliëntrelatie is pas gelijkwaardig als de hulpverlener zichzelf als partner in het proces ziet in plaats van als expert.